

2020/2260(INI)

23.4.2021

ADVIES

van de Commissie ontwikkelingssamenwerking

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid
en de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling

inzake een “van boer tot bord”-strategie voor een eerlijk, gezond en
milieuvriendelijk voedselsysteem
(2020/2260(INI))

Rapporteur voor advies: Benoît Biteau

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie ontwikkelingssamenwerking verzoekt de bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid en de bevoegde Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling onderstaande suggesties in hun ontwerpresolutie op te nemen:

- A. overwegende dat de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN schat dat ongeveer 75 % van de genetische diversiteit van planten wereldwijd verloren is gegaan; overwegende dat grootschalige genetische erosie onze gevoeligheid voor klimaatverandering en de prevalentie van nieuwe plagen en ziekten doet toenemen;
  - B. overwegende dat de industriële landbouw en fokkerij katalysatoren zijn van habitatverlies en virussen zoals COVID-19 ruim baan geven om te ontstaan en zich te verspreiden;
  - C. overwegende dat de consolidatie van de levensmiddelensector, onder meer door middel van octrooiëring, leidt tot afname van de genetische diversiteit van zaad en vee;
  - D. overwegende dat de rechten van landbouwers in 2004 zijn verankerd in het Internationaal Verdrag inzake plantgenetische bronnen voor voedsel en landbouw van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN, maar dat de regels inzake intellectuele eigendom hier niettemin vaak niet mee stroken, waardoor lokale, traditionele en inheemse zaadsystemen in gevaar worden gebracht;
1. wijst erop dat er tegen 2050 zal moeten worden gezorgd voor veilig en betaalbaar voedsel voor een wereldbevolking van ongeveer tien miljard mensen in het licht van de snelle bevolkingsgroei, de klimaatverandering, de schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en de veranderende consumptiepatronen; onderstreept dat de huidige voedselsystemen niet volstaan om de wereldbevolking van voldoende gediversifieerde en kwalitatief hoogwaardige levensmiddelen te voorzien of deze in staat te stellen het hoofd te bieden aan klimatologische, maatschappelijke, economische en gezondheids crises; herinnert aan duurzameontwikkelingsdoelstelling (Sustainable Development Goal – SDG) 2 van de VN, die gericht is op de volledige uitbanning van honger vóór 2030; is zeer bezorgd over de schatting van de VN dat het aantal mensen dat ernstige honger lijdt, tegen het einde van 2020 zou verdubbelen als gevolg van de COVID-19-pandemie; betreurt het dat in de initiatieven in het kader van Team Europa geen prioriteit is toegekend aan voedsel- en voedingszekerheid; pleit voor een uniforme, interdisciplinaire aanpak van de tenuitvoerlegging van de “van boer tot bord”-strategie; herinnert eraan dat voeding een eerste voorwaarde is voor lichamelijk en geestelijk welzijn, met name voor vrouwen, kinderen en zuigelingen, die de grootste kans lopen aan slechte voeding en ondervoeding te worden blootgesteld in gebieden die worden getekend door chronische voedseltekorten, natuurrampen, hongersnood en gewapende conflicten; dringt er bij de EU op aan extra middelen vrij te maken en nauw samen te werken met partnerlanden, het maatschappelijk middenveld en niet-gouvernementele organisaties om te zorgen voor voedszaam, veilig, betaalbaar en kwalitatief hoogwaardig voedsel, in het bijzonder voor de mensen die het het zwaarst hebben; beklemtoont dat drie miljard mensen zich geen gezond voedingspatroon kunnen veroorloven en dat 690 miljoen mensen honger lijden;

2. onderstreept dat de door COVID-19 veroorzaakte verstoringen de kwetsbaarheid van het mondiale voedselsysteem hebben blootgelegd, maar dat gezins- en kleine landbouwbedrijven niettemin hebben laten zien dat zij gediversifieerde producten kunnen leveren en de duurzaamheid van de voedselproductie kunnen vergroten; verzoekt de EU daarom met klem het recht van ontwikkelingslanden op voedselsoevereiniteit te waarborgen als instrument om voedingszekerheid te verwezenlijken, de armoede terug te dringen en inclusieve en eerlijke mondiale toeleveringsketens evenals lokale en regionale markten tot stand te brengen, en daarbij bijzondere aandacht te besteden aan gezinslandbouw om de voorziening van betaalbaar en toegankelijk voedsel veilig te stellen; wijst er nogmaals op dat duurzame voedselproductie en -zekerheid essentiële voorwaarden zijn voor de verwezenlijking van de SDG's en de Overeenkomst van Parijs; is van mening dat er een alomvattende aanpak nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken, waarbij de rol van handel, onder meer op lokaal en regionaal niveau, moet worden erkend; geeft aan voorstander te zijn van de vermindering van de afhankelijkheid van pesticiden en antimicrobiële middelen en de beperking van overbemesting om de lucht-, bodem- en waterverontreiniging terug te dringen en het verlies aan biodiversiteit terug te draaien; pleit voor de ondersteuning van lokale productie en consumptie evenals van kleinschalige producenten en landbouwers, in het bijzonder vrouwen en jongeren, om lokale werkgelegenheid te creëren, eerlijke prijzen te garanderen voor producenten en consumenten, de gezondheid en veiligheid van werknemers te beschermen, en met name die van arbeidsmigranten, en de afhankelijkheid van landen van ingevoerde producten alsook hun gevoeligheid voor internationale prijsschommelingen te verminderen; herinnert eraan dat het vermogen van de agro-ecologie om de economische, milieu- en maatschappelijke aspecten van duurzaamheid met elkaar te verzoenen, wordt erkend in belangrijke verslagen van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) en het intergouvernementeel platform voor biodiversiteit en ecosysteemdiensten (IPBES), alsmede in de door de Wereldbank en de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN geleide Internationale beoordeling van landbouwkennis, wetenschap en technologie voor ontwikkeling (IAASTD); vestigt de aandacht op de rol van de EU als mondiale facilitator van de transformatie van voedselsystemen en de aanpak van alle vormen van slechte voeding in humanitaire, ontwikkelings- en andere kwetsbare contexten; meent dat de “van boer tot bord”-strategie de mondiale transitie naar veerkrachtige, eerlijke en duurzame agrovoedselsystemen moet bevorderen; verzoekt de Commissie met een alomvattende, holistische effectbeoordeling te komen van de in de Europese Green Deal opgenomen streefdoelen, waaronder de doelen die betrekking hebben op ontwikkelingslanden; benadrukt dat kleinschalige landbouwers in staat moeten worden gesteld minder afhankelijk te worden van externe productiemiddelen en hun weerbaarheid ten aanzien van crises te versterken, waarbij de productie, de uitwisseling en het gebruik van traditioneel zaad door landen moet worden gefaciliteerd; dringt er bij de EU op aan ervoor te zorgen dat de arbeidsomstandigheden en sociale bescherming van alle werknemers binnen haar gehele voedselvoorzieningsketen stroken met de internationale normen, en bijzondere aandacht te besteden aan kwetsbare bevolkingsgroepen zoals arbeidsmigranten;
3. is verheugd over het aankomende wetgevingsvoorstel voor een EU-gedragscode en toezichtskader voor verantwoordelijke bedrijfs- en marketingpraktijken in de voedselvoorzieningsketen; is van oordeel dat deze gedragscode robuuste

zorgvuldigheidsnormen moet omvatten voor agrovoedingsbedrijven, vergezeld moet gaan van bindende streefcijfers en maatregelen om niet-naleving te ontmoedigen, zoals administratieve of economische sancties, en duurzame praktijken in de voedselwaardeketen moet waarborgen;

4. beklemtoont dat korte, veerkrachtige toeleveringsketens aanzienlijke mogelijkheden bieden voor het aanpakken van de huidige tekortkomingen van het voedselsysteem en wijst erop dat klimaatvriendelijke landbouw onder meer de vermindering van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen omvat, alsook van het gebruik van chemische pesticiden en meststoffen; benadrukt dat de EU-financiering voor de landbouw moet aansluiten bij de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, de Overeenkomst van Parijs en het Verdrag inzake biologische diversiteit, en investeringen in agro-ecologie, agrobosbouw, gewasdiversificatie en energieverbruik moet ondersteunen; wijst erop dat de uitbreiding van landbouwgrond en de niet-duurzame intensivering van de landbouw wereldwijd onder de voornaamste oorzaken vallen van de aantasting van de biodiversiteit, alsook van de genetische erosie van gewas- en vesoorten; beklemtoont hoe belangrijk het is om de biodiversiteit in de landbouw evenals lokale plant- en diersoorten en landrassen te behouden en daarbij kwalitatief hoogwaardig, veilig en betaalbaar voedsel te waarborgen als onderdeel van de “één gezondheid”-benadering om het hele jaar door te zorgen voor voedszaam, veilig, betaalbaar en kwalitatief hoogwaardig voedsel, de biodiversiteit in stand te houden en de klimaatbestendigheid te vergroten, wat gunstig is voor de dynamische ontwikkeling van gebieden en de versterking van de sociale cohesie door sociale ongelijkheid te beperken; vestigt in dit verband de aandacht op de cruciale rol die onderzoek en ontwikkeling spelen bij het stimuleren van innovatie in de landbouw, de circulaire economie en geïntegreerde voedselsystemen, met positieve gevolgen voor alle sectoren van de lokale economieën; herinnert eraan dat bij de tenuitvoerlegging van de Agenda 2030, en met name van SDG 14 betreffende het behoud en duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen, prioriteit moet worden toegekend aan investeringen in duurzame visserij en aquacultuur; beklemtoont dat de weerbaarheid tegen klimaatverandering moet worden versterkt, met name onder kleine landbouwers;
5. benadrukt dat genderongelijkheid uitdrukkelijk aan de orde moet komen in het EU-beleid inzake eerlijke, duurzame en veerkrachtige voedselsystemen; wijst erop dat de meerderheid van de kleine landbouwers in ontwikkelingslanden vrouw is en dat deze vrouwelijke landbouwers tevens de helft van alle werknemers in de landbouw in deze landen uitmaken; beklemtoont daarom dat de bevordering van een langetermijnstrategie voor het behoud, de verbetering en het beheer van de genetische diversiteit van hulpbronnen voor voedsel en landbouw de erkenning van de rol en kennis van vrouwen als leveranciers en producenten van levensmiddelen vereist; verzoekt de EU en de lidstaten met klem het recht van vrouwen op onderwijs en gelijkheid te ondersteunen en onder meer met behulp van ontwikkelingshulp te streven naar de actieve deelname van vrouwen aan besluitvormingsprocessen en hen het hoofd te helpen bieden aan de discriminatie waarmee zij te maken krijgen, met name wat de toegang tot grond, productiemiddelen en financiële diensten betreft;
6. beklemtoont dat de “van boer tot bord”-strategie zowel op EU- als op internationaal niveau moet bijdragen aan de verwezenlijking van de SDG’s; verzoekt de Commissie en de lidstaten een EU-platform in het leven te roepen om toezicht te houden op de

verwezenlijking van de “van boer tot bord”-strategie en deze te beoordelen, en er bovendien voor te zorgen dat alle elementen van de strategie in de beleidsaanbevelingen van multilaterale mechanismen, zoals de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN, worden opgenomen;

7. merkt op dat de toenemende verticale en horizontale concentratie in de agrovoedingssector het industriële voedsel- en landbouwmodel versterkt; beklemtoont dat er een risico zal blijven bestaan op de verspreiding van zoönotische en via voedsel overgedragen ziekten zolang er verdere verticale integratie plaatsvindt in de veehouderij; is van oordeel dat er in het kader van de Europese Green Deal beoordelingen moeten worden uitgevoerd van en toezicht moet worden gehouden op de gevolgen van productie- en verwerkingsactiviteiten in de agrovoedingssector voor de maatschappij, het milieu en de volksgezondheid, en verzoekt de Commissie te overwegen het mededingingsrecht te herzien om deze gevolgen aan de orde te stellen en te beperken; pleit voor de opname van de verspreiding van deskundigheid, meer efficiëntie en innovatie in de agrovoedingssector, en de inachtneming van het voorzorgsbeginsel in alle voedselveiligheidsvoorschriften; verzoekt de Commissie de internationale dimensie van de strategie te versterken om het recht op geschikt voedsel te waarborgen en de VN-Verklaring over de rechten van landbouwers en andere mensen die werkzaam zijn in plattelandsgebieden ten uitvoer te leggen; beklemtoont dat degelijke arbeidsomstandigheden voor alle werknemers moeten worden gewaarborgd en dat alternatieve bedrijfsmodellen die geworteld zijn in de sociale en solidaire economie, zoals consumentenvriendelijke samenwerkingsregelingen, moeten worden bevorderd; verzoekt de EU haar samenwerkingsprogramma's in te zetten om de arbeidsomstandigheden van werknemers in de landbouw in de hele wereld te helpen verbeteren en het inkomen van kleinschalige landbouwbedrijven in partnerlanden te verhogen; staat achter de bevordering van regionale handel, aangezien deze kansen biedt voor economische groei en diversificatie en er tegelijkertijd voor zorgt dat voedsel voor consumenten betaalbaar is; verzoekt de EU steun te verlenen voor capaciteitsopbouw met betrekking tot inspanningen op het gebied van regionale integratie, zoals de Afrikaanse continentale vrijhandelszone; is ingenomen met de aankondiging van wetgevingsinitiatieven voor 2021 en 2022 voor de bevordering van de samenwerking met primaire producenten om hun positie in de voedselketen te ondersteunen; benadrukt dat de wetgeving niet alleen van toepassing moet zijn op producenten die in de EU zijn gevestigd, maar tevens bescherming moet bieden aan producenten en landbouwers uit ontwikkelingslanden die samenwerken met Europese bedrijven;
8. beklemtoont dat de SDG's een constructief kader bieden voor de consistente en systemische integratie door de EU van haar milieu- maatschappelijke en economische doelstellingen; is verheugd over de initiatieven van de EU ter bevordering van eerlijkere en duurzamere waardeketens, onder meer door middel van verplichte wetgeving inzake zorgvuldigheid; pleit voor permanente inspanningen ter waarborging van consistentie tussen het handels- en ontwikkelingsbeleid van de EU, in overeenstemming met het beginsel van beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling; beklemtoont dat alle betrokken actoren in de agrovoedingssector zorgvuldigheid moeten betrachten in hun toeleveringsketen, namelijk door verantwoordelijke en doeltreffende praktijken te handhaven op het gebied van milieu, mensenrechten en goed bestuur, zoals vereisten met betrekking tot minimumleeftijd en veiligheid op het werk;

9. herinnert eraan dat zaaddiversiteit van cruciaal belang is voor de bevordering van de veerkracht van landbouw met het oog op klimaatverandering; roept de EU op alle regelingen betreffende intellectuele-eigendomsrechten te ondersteunen die bijdragen aan de ontwikkeling van aan de lokale omstandigheden aangepaste zaadvariëteiten en op het eigen bedrijf verkregen zaaizaad;
10. is van mening dat slechte toegang tot grond, waterschaarste en andere beperkingen met betrekking tot voedselproductie ernstige belemmeringen vormen voor de verhoging van de landbouwvoorziening en -productiviteit; beklemtoont dat de Europese voedselsystemen moeten worden omgevormd tot agro-ecologische systemen opdat de invloed ervan op de klimaatverandering, zowel binnen als buiten de EU, kan worden beperkt; verzoekt de Commissie met klem ontwikkelingslanden te ondersteunen bij de bescherming van hun opkomende industrieën, de bevordering van de voedselzekerheid en de ondersteuning van de beperking van de klimaatverandering in de landbouw, en hen te helpen voldoen aan de EU- en internationale duurzaamheidsnormen voor de uitvoer van hun landbouwproducten; verzoekt de EU de investeringen in de transitie naar duurzamere landbouw in partnerlanden op te voeren, bijvoorbeeld door innovatieve landbouwmethoden en betrokkenheid van de particuliere sector te ondersteunen; onderstreept in dit verband dat het maatschappelijk middenveld een cruciale rol speelt bij het helpen van de armste gemeenschappen en kleine landbouwers door hen wegwijs te maken op het gebied van opleidingen en hulpmiddelen en hen in contact te brengen met markten en waardeketens;
11. verzoekt de EU ontwikkelingslanden te helpen bij de vaststelling van passende nationale wetgeving met het oog op de bescherming van bedreigde genetische hulpbronnen voor voedsel en landbouw, de waarborging van het voortgezette gebruik en beheer daarvan door lokale gemeenschappen, inheemse volkeren, mannen en vrouwen, en de waarborging van de eerlijke en billijke verdeling van de daaruit voortvloeiende voordelen;
12. verzoekt de Commissie met klem met een EU-strategie te komen voor de productie en toelevering van plantaardige eiwitten met het oog op de beperking van de afhankelijkheid van Europa van ingevoerde, genetisch gemodificeerde diervoeders, de totstandbrenging van kortere voedselketens en de versterking van regionale markten;
13. merkt op dat de “van boer tot bord”-strategie beginselen omvat betreffende een schonere landbouwsector van de EU die vrij is van pesticiden, minder afhankelijk is van meststoffen en minder broeikasgassen uitstoot; beklemtoont dat alle vrijhandelsovereenkomsten van de EU in overeenstemming moeten zijn met de Europese Green Deal, de biodiversiteitsstrategie en de “van boer tot bord”-strategie, en met name de doelstellingen daarvan met betrekking tot de beperking van de afhankelijkheid van de EU van kritieke voedermiddelen, zoals op ontboste grond geteelde soja, de verschuiving naar meer op planten gebaseerde eetgewoonten, en kortere, veerkrachtigere toeleveringsketens, alsook met de behoefte aan meer biologische landbouw en de noodzaak om het dierenwelzijn te verbeteren, het verlies aan biodiversiteit terug te draaien en een internationaal voorbeeld te worden op het gebied van duurzaamheid; is teleurgesteld dat in de “van boer tot bord”-strategie niet uitdrukkelijk wordt verklaard dat er gelijkwaardige eisen zullen worden toegepast voor dieren en agrovoedingsproducten die uit derde landen worden ingevoerd; onderstreept

dat het handelsbeleid van de EU erop gericht moet zijn ambitieuze toezeggingen van derde landen te bemachtigen, bijvoorbeeld op het gebied van dierwelzijn, het gebruik van pesticiden en de bestrijding van antimicrobiële resistentie; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat alle producten die door handelspartners in de EU worden ingevoerd en uit de EU worden uitgevoerd volledig voldoen aan de EU-normen op het gebied van dierwelzijn, het gebruik van pesticiden en de bestrijding van antimicrobiële resistentie; benadrukt dat de ontwikkelingshulp van de EU lokale landbouwers en producenten uit ontwikkelingslanden moet helpen aan de desbetreffende EU-regels en -normen te voldoen;

14. beklemtoont dat de vrijhandelsovereenkomsten en economische partnerschapsovereenkomsten van de EU geen verstoring effect mogen hebben op de lokale landbouw en kleine producenten geen schade mogen berokkenen, en dat de voordelen van deze overeenkomsten gelijkmatig moeten worden verdeeld; herinnert eraan dat het beginsel van beleidscoherentie voor ontwikkeling in acht moet worden genomen om ervoor te zorgen dat de Europese uitvoer de ontwikkeling van lokale en opkomende productie niet in de weg staat; meent dat er voor de EU een belangrijke rol is weggelegd bij de bevordering van de opwaartse convergentie van normen op het gebied van voedselveiligheid en dierwelzijn in partnerlanden en bij de herziening van de internationale handelsbetrekkingen om voedselsystemen duurzaam en eerlijk te maken en daarbij op alomvattende en holistische wijze maatschappelijke en milieudoelstellingen op te nemen in alle bepalingen van handelsovereenkomsten; spoort de EU er met name toe aan na te gaan of de bestaande definitie van de Wereldhandelsorganisatie van “dumping” kan worden herzien en verruimd tot gevallen waarbij uitgevoerde producten dankzij subsidies kunnen worden verkocht tegen een prijs die onder de productiekosten ligt; is ingenomen met de toezegging van de Commissie om de handelsovereenkomsten van de EU in overeenstemming te brengen met de Overeenkomst van Parijs; benadrukt dat de milieudoelstellingen van de vrijhandelsovereenkomsten van de EU duidelijk, kwantificeerbaar en controleerbaar moeten zijn om te kunnen worden afgedwongen; vraagt de EU haar handelsbeleid af te stemmen op de doelstellingen van de “van boer tot bord”-strategie en de biodiversiteitsstrategie, alsmede op de doelstelling inzake koolstofneutraliteit van de Europese Green Deal; pleit er in het bijzonder voor dat de markttoegang in vrijhandelsovereenkomsten afhankelijk wordt gesteld van de naleving van criteria voor productieprocessen en -methoden in verband met milieuduurzaamheid en klimaatverandering; verzoekt de Commissie het handhavingsmechanisme van de hoofdstukken over handel en duurzame ontwikkeling te versterken en dit te gebruiken als instrument om een diverser en duurzamer voedselsysteem te bevorderen, en ervoor te zorgen dat de bepalingen van vrijhandelsovereenkomsten de in deze hoofdstukken verankerde doelstellingen en normen niet ondermijnen;
15. wijst erop dat vrijhandelsovereenkomsten het gebruik en de uitwisseling van moderne, efficiënte technologieën en deskundigheid en gemeenschappelijke landbouwpraktijken kunnen vergemakkelijken;
16. herinnert eraan dat de “van boer tot bord”-strategie tot doel heeft het gebruik van gevaarlijke pesticiden in de landbouw geleidelijk te verbieden en alternatieve praktijken te bevorderen; onderstreept dat het gebruik van bepaalde pesticiden in de intensieve landbouw in ontwikkelingslanden gevolgen kan hebben voor de gezondheid van

werknemers die slechts beperkte toegang hebben tot opleidingen op het gebied van gewasbescherming en gezondheidszorg, en bovendien schadelijk zijn voor het milieu; pleit voor onderwijs en opleiding op het gebied van duurzame benaderingen voor gewasbescherming en vraagt dat de blootstelling van werknemers aan gevaarlijke stoffen tot een minimum wordt beperkt; keurt het af dat de EU met twee maten meet op het gebied van pesticiden en het toestaat dat gevaarlijke stoffen die in de EU verboden zijn, naar andere landen worden uitgevoerd; eist dat de bestaande EU-regels worden gewijzigd om deze juridische discrepantie weg te werken in overeenstemming met het Verdrag van Rotterdam van 1998 en de Europese Green Deal; meent dat de EU ontwikkelingslanden moet ondersteunen om hen te helpen het gebruik van pesticiden terug te dringen en andere methoden voor de bescherming van gewassen en visbestanden te bevorderen, en dat zij tevens de mondiale uitfasering van zeer gevaarlijke pesticiden moet stimuleren en standvastig moet zijn wat haar toezegging in het kader van de strategie voor duurzame chemische stoffen betreft, om ervoor te zorgen dat er geen gevaarlijke pesticiden die in de EU verboden zijn, worden geproduceerd om te worden uitgevoerd, en om te waarborgen dat levensmiddelen die residuen van verboden pesticiden bevatten, niet op de Europese markt worden toegelaten;

17. is verheugd dat in de “van boer tot bord”-strategie wordt verwezen naar desbetreffende VN-processen; onderstreept dat de Commissie inzake Wereldvoedselzekerheid, evenals haar mechanisme voor het maatschappelijk middenveld, door de EU moet worden gesteund als voornaamste platform voor multilateraal beleid inzake voedselsystemen; verzoekt de Commissie de mondiale transitie naar duurzame voedselsystemen en voedselzekerheid te stimuleren op alle desbetreffende internationale fora, waaronder op de VN-top over voedselsystemen van 2021;
18. benadrukt hoe belangrijk het is om moderne technologieën en deskundigheid te delen met ontwikkelingslanden en lokale en Europese landbouwers op te leiden om hen te helpen innovatieve landbouwpraktijken toe te passen, aangezien de landbouwsector in deze gebieden van cruciaal belang is voor de voedselzekerheid en de werkgelegenheid;
19. herinnert er echter aan dat er nog altijd vooruitgang moet worden geboekt opdat partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij daadwerkelijk duurzaam kunnen worden; onderstreept dat deze overeenkomsten in overeenstemming moeten zijn met het beste beschikbare wetenschappelijke advies en noch de kleinschalige visserij in derde landen, noch de lokale voedselzekerheid mogen ondermijnen;
20. beklemtoont dat er een nijpende behoefte is aan de versterking van de positie van landbouwers in de marktketen; wijst erop dat een van de nodige maatregelen erin bestaat (institutionele en financiële) steun te verlenen om landbouwproducenten te helpen gemeenschappelijke economische structuren zoals coöperaties, organisaties en groepen op te zetten die de economische levensvatbaarheid, het concurrentievermogen en de rentabiliteit van landbouwbedrijven kunnen verbeteren, en het proces van de oprichting van kmo's, en met name van micro-ondernemingen in plattelandsgebieden, en daarmee het ondernemerschap kunnen versterken;
21. beklemtoont dat de EU de mensenrechten en het recht op voedsel moet verdedigen als centrale beginselen en prioriteiten van voedselsystemen en als fundamentele instrumenten voor de omvorming van voedselsystemen, en dat de EU bovendien de

rechten van de meest gemarginaliseerde mensen op toegang tot voedzame levensmiddelen moet waarborgen; onderstreept het belang van de opname van stappen voor de tenuitvoerlegging van de VN-Verklaring over de rechten van landbouwers en andere mensen die werkzaam zijn in plattelandsgebieden;

22. verzoekt de EU bij haar samenwerking met ontwikkelingslanden bijzondere aandacht te besteden aan de opvoering van de strijd tegen ontbossing in kustgebieden, waaronder het ruimen van mangroven, die in het bijzonder door landbouwactiviteiten worden getroffen;
23. is teleurgesteld dat aan de publicatie van een document als de “van boer tot bord”-strategie, dat van zulk cruciaal belang is voor de agrovoedingssector, geen beoordeling is voorafgegaan van het effect van de invoering van de strategie op de afzonderlijke agrovoedingssectoren op de korte, middellange en lange termijn;
24. verzoekt de Commissie een alomvattende effectbeoordeling uit te voeren van de verschillende doelstellingen en beperkingsstreefcijfers voor de landbouw die in de “van boer tot bord”-strategie en de biodiversiteitsstrategie zijn neergelegd;
25. wijst erop dat ieder jaar ongeveer 15 % van de wereldwijd gevangen vis illegaal wordt gevangen; herinnert eraan dat de illegale visserij een ernstige milieubedreiging vormt voor mondiale mariene hulpbronnen, alsmede een economische en veiligheidsbedreiging voor kustgemeenschappen, met name in ontwikkelingslanden; onderstreept in dit verband het belang van de “groene allianties” die de EU in het kader van de handelsovereenkomsten met ontwikkelingslanden wil aangaan om de voedselzekerheid te ondersteunen en het behoud van de biodiversiteit te waarborgen;
26. herinnert eraan dat er maar één oceaan is en dat hij, met het oog op de diensten die hij de hele mensheid levert, een gemeenschappelijk goed is; herinnert eraan dat staten uit hoofde van deel 12 van het VN-Verdrag inzake het recht van de zee soevereine rechten genieten ten aanzien van hun exclusieve economische zones; wijst er echter op dat dit staten, en bijgevolg ook nationale actoren die actief zijn op zee, niet ontslaat van hun verantwoordelijkheid om mariene en kustecosystemen in stand te houden; beklemtoont in dit verband hoe belangrijk het is om te zorgen voor een verantwoordelijkere en duurzamere exploitatie van de visbestanden, en om de strijd tegen illegale praktijken in de wateren van ontwikkelingslanden op te voeren.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	13.4.2021
Uitslag eindstemming	+: 23 -: 1 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, Dominique Bilde, Udo Bullmann, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Ryszard Czarnecki, Gianna Gancia, Charles Goerens, Mónica Silvana González, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Pierfrancesco Majorino, Erik Marquardt, Norbert Neuser, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Michèle Rivasi, Christian Sagartz, Marc Tarabella, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo, Chrysoula Zacharopoulou, Bernhard Zimniok
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Benoît Biteau

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

23	+
ID	Dominique Bilde, Gianna Gancia
NI	Antoni Comín i Oliveres
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Janina Ochojska, Christian Sagartz, Tomas Tobé
Renew	Catherine Chabaud, Charles Goerens, Jan-Christoph Oetjen, Chrysoula Zacharopoulou
S&D	Udo Bullmann, Mónica Silvana González, Pierfrancesco Majorino, Norbert Neuser, Marc Tarabella
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Benoît Biteau, Erik Marquardt, Michèle Rivasi

1	-
ID	Bernhard Zimniok

1	0
ECR	Ryszard Czarnecki

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding